

Foreword

Alexandra Bagasheva and Vincent Renner

The recent globalization of communication and exchanges has led to a considerable increase in language contact with English, and the most manifest consequence of this development has been a partial Anglicization of many vocabularies, in the languages of Europe and beyond. Linguists have long been investigating the phenomenon of Anglicization, but the emphasis has so far been mostly placed on monolingual analyses. In the last two decades, however, the research on Anglicisms has become increasingly international and the publication of three volumes by Manfred Görlach (*A dictionary of European Anglicisms*, OUP, 2001; *English in Europe*, OUP, 2002; *An annotated bibliography of European Anglicisms*, OUP, 2002) was a milestone event fifteen years ago, but it remains that the fine-grained contrastive analysis of linguistic data has until now been largely neglected in the literature. Initiating a contrastive approach sets the goal of assessing to what extent Anglicization is comparable and similar in a set of languages which are more or less genetically distant. Unearthing similarities helps highlight features of Anglicization which are likely to have some cross-linguistic validity, and bringing to light dissimilarities gives prominence to peculiarities that may be specific to a language and culture.

This special issue on French-Bulgarian contrastive approaches to the Anglicization of general communication is the output of a two-year binational research project¹ funded by the French and Bulgarian ministries of higher education which involved scholars from the universities of Lyon, Limoges, Tours and Sofia. In the opening paper, Ramon Martí Solano and Maria Kolarova tackle the issue of French-Bulgarian contrastive phraseology and show that a remarkable number of multi-word loan translations are shared by the two languages, pointing at the significant influence of English in this area of the lexicon. Next, Irena Dimova, Olga Grebeshkova and Jim Walker focus on the sociolinguistics of Anglicization in the two countries and discuss the different attitudes that the two communities hold vis-à-vis Anglicisms – French people are shown to be largely indifferent to the use of Anglicisms in everyday discourse while Bulgarians have a more complex relationship with English loanwords, which are both seen positively, as markers of prestige, and negatively, when the overuse of Anglicisms is unmotivated. The third article by Alexandra Bagasheva and Vincent Renner deals with false Anglicisms, i.e. those words which deceptively look like lexical units of the English language. Even though French is estimated to have about twice as many units as Bulgarian,

¹ This research was made possible through the French PHC Rila grant 28511VG and the Bulgarian grant DRila 01/0003 [Д Рила 01/0003].

the distribution of the various processes of false Anglicization appears to be very much the same in the two languages. The following two papers by Bozhil Hristov and Vincent Hugou echo each other as they both deal with the morphosyntactic adaptation of English loanwords and make use of present-day press corpora and authentic morphosyntactic contexts to track inflectional vacillations in gender and number. Finally, Christo Stamenov concludes the issue with a study of the way Bulgarians have started copying the *-ing* morpheme and some new lexical blending patterns from English.

It is beyond doubt that English, for a plethora of reasons, exerts some influence on many languages through various types of contact. Studying the details of local developments for individual languages and placing them in a contrastive perspective can reveal a lot about social trends, cultural models, the specifics of language change, and commonalities in contact-induced processes across languages. This thematic issue will hopefully capture the reader's attention with some interesting answers, as well as with intriguing new questions and a variety of venues for further research.

Предговор

Александра Багашева и Венсан Ренер

Продължаващата глобализация на комуникацията в световен мащаб неизбежно довежда до все по-задълбочаващи се контакти на езиците с английския език като международен език. Най-ярката проява на последиците от тези контакти е масовото навлизане на англицизми в лексикалния състав на редица езици в Европа и далеч извън нейните предели. От дълго време езиковедите наблюдават и изследват тези явления и развитето на домашната лексика във връзка с тях, но фокусът обикновено е монолингвистичен и пада върху един език, подложен на анализ. През последните две десетилетия се наблюдава засилена интернационализация на подобен род изследвания и публикуването на три тома от Манфред Гьорлах (*Речник на европейските англицизми*, OUP, 2001 [*A dictionary of European Anglicisms*, OUP, 2001]; *Английският език в Европа*, OUP, 2002 [*English in Europe*, OUP, 2002]; и *Анотирана библиография на европейските англицизми*, OUP, 2002 [*An annotated bibliography of European Anglicisms*, OUP, 2002]) се оказва повратна точка в научната традиция за изследване на англицизмите преди 15 години. За съжаление и до днес си остава като заветно пожелание съпоставителното изследване на езикови данни, което би довело до изучаване на качествените и количествените прилики и разлики в процесите на разпространение на англицизмите в разнообразни езици, с различна степен на генетична близост. Изследването на приликите в тези процеси в различни езици би довело до извеждането на принципи и характеристики на процесите на навлизане на англицизмите в езиците по света от общовалиден порядък; докато изучаването на разликите би подчертало уникалността на наблюдаваните явления в даден език и за определена култура.

Настоящият тематичен брой на *Съпоставително езикознание*, посветен на френско-български контрастивни изследвания на навлизането на англицизмите в общата лексика, е резултат от двугодишен, двустранен изследователски проект¹, финансиран от френското и българското министерство на образованието, в който участваха езиковеди от университетите в Лион, Лимож, Тур и София. В първата статия Рамон Марти Солано и Мария Коларова съсредоточават вниманието си върху контрастивното изследване на фразеологията в българския и във френския език и показват каква голяма част от фразеологизмите, калкирани от английски език, са общи за двата заемащи езика. В следващата статия Ирена Димова, Олга Гребешкова и Джим Уокър се насочват към социоллингвистичните аспекти на процесите на англицизация на общата лексика

¹ Проектът бе осъществен с финансиране от френска страна с грант PNC Rila 28511VG и от българска страна с грант Д Рила 01/0003].

в България и Франция и обсъждат различното отношение на тези общности към процесите на навлизане на англицизмите в българския и френския език. От проведените изследвания става ясно, че французите се отнасят с безразличие към тези процеси в ежедневието си, докато българите имат по-сложна връзка с наблюдаваните развията в родния си език и навлизането на английски думи в него. От една страна българите оценяват положително английския пласт лексика в езика си, когато англицизмите маркират престиж или запълват концептуална празнина, но са с подчертано отрицателно отношение към немотивираната или прекомерната употреба на англицизми в ежедневието на дискурс. В третата статия, с автори Александра Багашева и Венсан Ренер, се разглеждат псевдоанглицизмите във френския и българския, тоест думите, които измамно приличат на директно заети от английския, но всъщност не съществуват в тази форма или с това значение в набедения източник. Въпреки че във френския псевдоанглицизмите са два пъти повече отколкото в българския, процесите, които водят до тяхното създаване в двата езика са изненадващо идентични. Следващите две статии образуват смислово и контрастивно единство. Божил Христов и Венсан Югу разглеждат морфосинтактичното адаптиране на англицизмите съответно в българския и френския език. И в двете статии се прилага еднаква методология за събиране на автентични данни (на базата на корпуси от съвременни медийни текстове и ексцерпиране на случаите от изследователски интерес) и еднакви принципи на анализ, като фокусът е върху факторите, които влияят на морфосинтактичното адаптиране на съществителни и прилагателни и моделите на съгласуване за съответните категории, като се обръща внимание и на адаптирането на заети глаголи в българския език. В последната статия Христо Стаменов изследва как се прехвърля и функционира на българска почва наставката *-инг* и как копирани от английския модели на телескопия увеличават своята честотност и продуктивност.

Без съмнение, по редица и разнообразни причини, английският език оказва значително влияние върху много езици, с които е в разнородни форми на контакт. Изучаването в детайли на уникалното развитие на тези форми на влияние и изследването им в съпоставителен план могат да разкрият много за социалните нагласи, културните модели, специфичните характеристики на езиковите промени и общите посоки на развитие в езиците под влиянието на близки и далечни форми на езиков контакт. Надяваме се, че настоящият тематичен брой ще събуди любопитството на читателя с някои интересни отговори, но най-вече с повдигнатите интригуващи въпроси и очертаните насоки за бъдещи плодотворни изследвания.

Предисловие

Александра Багашева и Венсан Ренер

Продолжающаяся глобализация коммуникации в мировом масштабе неизбежно приводит к дальнейшему углублению контактов разных языков с английским, как международным языком. Самым ярким проявлением последствий этих контактов является массовая экспансия англицизмов в лексический состав ряда языков не только в Европе, но и далеко за ее пределами. Языковеды давно следят за этими процессами и исследуют связанное с ними развитие домашней лексики, однако, как правило, в центре внимания находится один отдельный язык, подвергаемый анализу. В течение последних двух десятилетий наблюдается интенсивная интернационализация подобного рода исследований, а выход в свет трех томов Манфреда Герлаха (*Словарь европейских англицизмов*, OUP, 2001 [*A dictionary of European Anglicisms*, OUP, 2001], *Английский язык в Европе*, OUP, 2002 [*English in Europe*, OUP, 2002] и *Аннотированная библиография европейских англицизмов*, OUP, 2002 [*An annotated bibliography of European Anglicisms*, OUP, 2002]) оказался поворотным пунктом в научной традиции исследования англицизмов 15 лет тому назад. К сожалению, до сих пор остается только заветным пожеланием проведение сопоставительного анализа языковых данных, которое привело бы к установлению качественных и количественных сходств и различий в процессах распространения англицизмов в разнообразных языках, связанных между собой разной степенью родства. Исследование сходств в этих процессах выявило бы принципы и закономерности проникновения англицизмов в языки мира, которые имели бы универсальный характер; а в то же время изучение различий в них продемонстрировало бы уникальную природу наблюдаемых явлений в соответствующем языке и культуре.

Настоящий тематический выпуск журнала *Сопоставительно языковедение*, посвященный французско-болгарским контрастивным исследованиям процессов проникновения англицизмов в общелитературную лексику, является результатом двухлетнего двустороннего научного проекта¹, осуществленного при финансовой поддержке французского и болгарского Министерств образования, в котором приняли участие лингвисты из университетов в Лионе, Лиможе, Туре и Софии. В первой статье Рамон Марти-Солано и Мария Коларова сосредотачивают свое внимание на контрастивном исследовании фразеологии в болгарском и французском языках, устанавливая, какая часть фразеологизмов, представляющих собой кальку с английского, являются общими для двух принимающих языков. В следующей статье Ирена Димова, Ольга Гребешкова и Джим Уокер обращаются к социолингвистическим аспектам процессов ан-

¹ Финансирование проекта было обеспечено французской стороной грантом PNC Rila 28511VG и болгарской стороной грантом Д Рила 01/0003.

глизации общеупотребительной лексики в Болгарии и Франции и обсуждают различия в отношении представителей данных двух языковых общностей к процессам экспансии англицизмов в болгарский и французский. Проведенные исследования свидетельствуют о том, что французы относятся с безразличием к этим процессам в своей обыденной жизни, в то время как у болгар сложилось весьма неоднозначное отношение к изменениям, происходящим в их родном языке в связи с проникновением в него английских слов. С одной стороны, болгары оценивают положительно английский пласт лексики в своем языке в тех случаях, когда англицизмы являются маркерами престижа и заполняют концептуальную лауну, но, с другой стороны, они проявляют подчеркнуто отрицательное отношение к немотивированному и чрезмерному употреблению англицизмов в повседневном дискурсе. В третьей статье, написанной Александрой Багашевой и Венсаном Ренером, рассматриваются псевдоанглицизмы во французском и болгарском языках, т.е. слова, которые на первый взгляд похожи на прямые заимствования из английского, но на самом деле не существуют в данной форме либо значении в этом ложном языке-источнике. Несмотря на то, что во французском псевдоанглицизмов в два раза больше, чем в болгарском, процессы, ведущие к их возникновению в двух языках, оказываются в значительной мере идентичными. Следующие две статьи формируют смысловое и контрастивное единство. Божил Христов и Венсан Югу рассматривают морфосинтаксическую адаптацию англицизмов соответственно в болгарском и французском языках. В обеих статьях применяется одинаковая методология сбора аутентичных данных (из корпусов современных медиатекстов отбираются примеры, представляющие интерес для исследования) и одинаковые принципы анализа. При этом внимание обоих авторов сфокусировано на факторах, влияющих на морфосинтаксическую адаптацию существительных и прилагательных и на модели согласования, характерные для данных двух грамматических категорий. На материале болгарского языка анализируется также и процесс адаптации заимствованных глаголов. В последней статье Христо Стаменов исследует заимствование и функционирование на болгарской почве суффикса *-инг*. Автор приходит к выводу, что пришедшие из английского языка модели телескопии увеличивают свою частотность и продуктивность.

Безусловно, в силу ряда разных причин английский язык оказывает значительное влияние на многие языки, с которыми находится в разнообразных формах контакта. Детальное изучение уникального развития этих форм влияния и их исследование в сопоставительном аспекте позволили бы узнать много нового о социальных установках, культурных моделях, специфических характеристиках языковых изменений и общем направлении развития языков под влиянием близких и дальних языковых контактов. Мы надеемся, что настоящий тематический выпуск вызовет любопытство читателя некоторыми интересными ответами и, в первую очередь, поставленными интригующими вопросами и намеченными задачами будущих плодотворных исследований.